

Левченко О. В.,

*здобувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА НАУКОВІ ДИСКУСІЇ

Анотація. У статті на підставі аналізу численних думок учених-адміністративістів формулюється поняття та ознаки адміністративних послуг. У статті акцентується увага на тому, що головним завданням нової адміністративно-правової доктрини є забезпечення спрямованості адміністративного права на пріоритет прав фізичних і юридичних осіб, забезпечення дотримання конституційних принципів у всіх без винятку сферах суспільного життя та остаточна відмова від застарілих догм радянського адміністративного права, яке було орієнтоване, перш за все, на задоволення потреб держави.

Ключові слова: адміністративна процедура, адміністративна послуга, адміністративний процес, публічне адміністрування.

Постановка проблеми. Концепція адміністративної реформи, затверджена Указом Президента України від 22 липня 1998 року, передбачає, що метою адміністративної реформи є поетапне створення такої системи державного управління, яка забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та Європі. Її метою є також формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народowi, національним інтересам. Для досягнення мети адміністративної реформи в ході її проведення має бути розв'язано в тому числі і завдання запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування, як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг [1].

Саме тому головним завданням нової адміністративно-правової доктрини є забезпечення спрямованості адміністративного права на пріоритет прав фізичних і юридичних осіб, забезпечення дотримання конституційних принципів у всіх без винятку сферах суспільного життя та остаточна відмова від застарілих догм радянського адміністративного права, яке було орієнтоване, перш за все, на задоволення потреб держави. Так звана «людиноцентристська» концепція адміністративного права передбачає, що саме людина (приватна особа) є центральним суб'єктом адміністративно-правових відносин, а не орган публічної адміністрації чи його посадова особа. Саме останній має функцію «обслуговування» приватних осіб, спрямовану на реалізацію ними законних прав та інтересів, надання різноманітних адміністративних послуг у сфері публічного адміністрування. Власне така трансформація підходів до розуміння сутності і призначення адміністративного права й зумовила оновлення термінологічного ряду у сфері адміністративного права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переходячи безпосередньо до питання адміністративних послуг, необхідно зосередити увагу на дефініції вказаної правової категорії та її ознаках. Ідея запровадження терміну «надання адміністратив-

них послуг» належить В.Б. Авер'янову та І.Б. Коліушку, які ще у період підготовки концепції реформування адміністративного права наполягали на запровадженні адміністративних процедур надання управлінських послуг [2, с. 125]. Як слушно вказує Г.М. Писаренко, термін «адміністративна послуга» спрямований не на виокремлення нового виду відносин між державними органами і приватними (фізичними та юридичними) особами, а на змістовну переоцінку характеру їхніх взаємовідносин. Адже владне розпорядництво з боку державних органів, їх посадових осіб – це один формат оцінки їх відносин із громадянами чи юридичними особами, а надання тими самими суб'єктами адміністративних послуг останнім – зовсім інший [3, с. 8]. Дефініція «послуги», як зауважує Г.М. Писаренко, акцентує увагу на виконанні саме обов'язків держави перед приватними особами, спрямованих на юридичне оформлення умов, необхідних для забезпечення належної реалізації ними своїх прав і охоронюваних законом інтересів. Це цілком закономірно, оскільки сама державна влада – це реалізація не тільки правомочностей, що зобов'язують громадянина, а й виконання певних обов'язків держави перед громадянином, за які вона цілком відповідальна перед ним [4, с. 33]. На думку вченої, адміністративну послугу варто розглядати як правовідносини, що виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи (за їх заявою) у процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу для отримання певного результату [3, с. 8].

У контексті визначення сутності адміністративних послуг розвиває тезу про сервісну діяльність держави й В.П. Тимошук, який пише, що основою доктрини адміністративних послуг є концепція служіння держави (влади) людині (суспільству), тому категорія «послуг» у своїй основі має те ж саме навантаження, що й у приватному секторі, – це діяльність щодо задоволення певних потреб особи, яка здійснюється за зверненням цієї особи [5, с. 9]. На думку В.П. Тимошука, адміністративну послугу можна розглядати в двох аспектах: а) як публічно-владну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою цієї особи; б) як результат публічно-владної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи, яка здійснювалася за заявою особи [5, с. 9].

Є.О. Легеца, спираючись на норми постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.09 № 737 «Про заходи упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг», під останніми розуміє державні послуги, які є результатом здійснення суб'єктом повноважень щодо прийняття згідно з нормативно-правовими актами на звернення фізичної або юридичної особи адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов'язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення та інших документів, реєстрація тощо) [6, с. 207]. Вбачається, що у даному випадку вченим допускається певне звуження змісту

адміністративних послуг, оскільки у запропонованому ним варіанті вказаної дефініції робиться акцент лише на послугах державних органів, хоча суб'єктами надання адміністративних послуг є й органи місцевого самоврядування. Натомість, М.І. Ославський адміністративними називає публічні послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування та іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [7, с. 45]. Аналогічну точку зору висловлює й К.К. Афанасьєв, на думку якого, адміністративні послуги – це публічні (тобто державні та муніципальні) послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування й іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [8, с. 28]. Такі дослідники, як В.К. Колпаков [9; 10, с. 14], О.В. Кузьменко, Ю.В. Іщенко, В.П. Чабан розглядають поняття адміністративних послуг у широкому та вузькому розумінні. Тобто, «адміністративна послуга – це: 1) юридичне оформлення суб'єктом публічної адміністрації результатів розгляду справи, яка виникла за зверненням фізичної, юридичної або іншої колективної особи щодо реалізації своїх прав, свобод, законних інтересів; 2) результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб'єктом, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо)» [11, с. 6].

Доволі змістовне визначення пропонує О.А. Задахайло. Зокрема, на думку вченого під адміністративною послугою варто розуміти публічно-сервісну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення умов для належної реалізації суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів та/або на виконання визначених законів обов'язків фізичної або юридичної особи, що здійснюється за заявою цих осіб і офіційним результатом якої є адміністративний акт відповідного органу [12, с. 383]. У свою чергу, О.Г. Стрельченко, спираючись на офіційні варіанти легального тлумачення категорії, що досліджується, вважає, що «адміністративні послуги» є владною діяльністю публічної адміністрації, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними і юридичними або іншими колективними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою [13, с. 173; 14, с. 231]. На нашу думку, акцент у визначенні адміністративних послуг на владному характері діяльності публічної адміністрації є не зовсім коректним. Безумовно, ми не заперечуємо, що така діяльність має владний характер, оскільки вона здійснюється суб'єктами публічної адміністрації, проте на наше переконання основний наголос у такому визначенні варто ставити на сервісній спрямованості такого різновиду правозастосовної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Свого часу точилася дискусія щодо того, який саме термін слід застосовувати – «управлінські послуги» чи «адміністративні послуги». Зокрема, І.П. Голосніченко вважає, що не всяка розпорядча діяльність, навіть спрямована на реалізацію прав і свобод громадян, є послугою, тому що вся діяльність органів публічної адміністрації, їх посадових і службових осіб має головним призначенням забезпечення прав і свобод громадян та інших осіб [15, с. 87], і пропонує під управлінською послугою розуміти створення організаційних умов для реалізації свого права громадянином або іншим суб'єктом адміністративно-правових відносин [16, с. 8]. Фахівець у галузі науки державного управління В.С. Долечек також використовує саме термін «управлінські послуги», наголошуючи, що такі послуги, як вид державних послуг, закріплюють відмінну

від традиційної ієрархію цінностей у відносинах між громадянином і виконавчою владою, згідно з якою права і свободи громадян є пріоритетними [17, с. 7].

У свою чергу, В.Б. Авер'янов, досліджуючи поняття «послуги з боку органів публічної влади», звертає увагу на певну недоречність визначення змісту цих послуг як «управлінських». Учений робить акцент не на владно-організаційному та розпорядчому аспекті відповідних дій, а на тій ознаці, що вони здійснюються органами публічної адміністрації, тобто органами державної влади та самоврядування, саме тому найдоцільнішим він вважає визначення «адміністративні послуги» [18, с. 38]. На його цілком слушну думку зазначена термінологічна заміна обґрунтована визнанням того очевидного факту, що державна влада в особі відповідних органів публічної адміністрації – це реалізація не тільки правомочностей, що зобов'язують споживачів послуг, але й виконання обов'язків держави перед громадянином, згідно з якими вона цілком відповідальна перед ним, тому виконання обов'язків є головною ознакою демократичної держави [19, с. 126].

Відомі дослідники І.Б. Коліушко та В.П. Тимошук стверджують, що вживання поняття «адміністративні послуги» є доцільним, звертаючи, у свою чергу, увагу на те, що категорія управлінських послуг практично тотожна поняттю державні послуги, що фактично охоплює також послуги, за надання яких органи публічної адміністрації несуть опосередковану деліктоздатність, хоча й безпосередньо їх не надають. Науковці акцентують увагу на тому, що управлінська послуга має кінцеву форму індивідуального адміністративного акта і є результатом адміністративно-процедурної діяльності, саме тому вважають доцільним використання терміна «адміністративні послуги» [20, с. 171]. Саме зазначений підхід, запропонований В.Б. Авер'яновом, І.Б. Коліушком та В.П. Тимошуком ліг в основу законодавчого визначення цього правового інституту та став домінуючим у доктрині адміністративного права.

Слід підкреслити, що донедавна в науці адміністративного права не існувало чітких та одноманітних підходів до питання адміністративних послуг. У цій площині варто зазначити, що після остаточного законодавчого закріплення інституту адміністративних послуг (прийняття та набрання чинності Закону України від 06 вересня 2012 року «Про адміністративні послуги») дискусії з приводу визначення адміністративних послуг у колі вчених-адміністративістів дещо стихли. Зокрема, у ст. 1 Закону України від 06 вересня 2012 р. «Про адміністративні послуги» останні закріплюються як результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [21]. Щоправда, на нашу думку, як уже зазначалось вище, акцент на визначенні адміністративної послуги не повинен робитися на владній складовій такої діяльності, а підкреслювати обслуговуюче призначення публічної адміністрації. У зв'язку із цим вбачається, що легальна дефініція «адміністративна послуга» потребує свого уточнення.

Справедливим буде вказати, що і в інших відомих варіантах законодавчого визначення цієї категорії не було однозначно правильного розуміння. Загалом, якщо коротко простежити генезу нормативного закріплення поняття «адміністративна послуга» у вітчизняному законодавстві, то перш за все необхідно звернутись до Тимчасового порядку надання адміністративних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. № 737. Згідно з цим документом адміністративна послуга – це «державна послуга, яка є результатом здійснення суб'єктом повноважень щодо прийняття згідно з нормативно-правовими актами на звернення фізичної або юридичної особи адміністративного

акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів, та/або на виконання особою визначених законом обов'язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифіката, посвідчення та інших документів, реєстрація тощо)» [22]. Необхідно, однак, зауважити, що Тимчасовий порядок надання адміністративних послуг утратив чинність у зв'язку із прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2013 р. № 309 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань надання адміністративних послуг» [23].

На жаль, і зразки перспективної нормотворчості не можна вважати, на нашу думку, взірцем у вирішенні цього питання. Так, у проекті Концепції реформування публічної адміністрації в Україні зазначено, що адміністративну послугу слід розуміти, як спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб'єктивних прав, виконання обов'язків фізичної або юридичної особи позитивну публічно-службову діяльність органу публічної адміністрації, яка здійснюється за заявою цієї особи [24, с. 6].

У свою чергу, у ст. 2 проекту Адміністративно-процедурного кодексу України (реєстраційний номер 2789) зазначено, що адміністративна послуга – це прийняття на підставі закону за зверненням конкретної фізичної або юридичної особи адміністративного акта, спрямованого на реалізацію та захист її прав і законних інтересів та/або на виконання особою визначених законом обов'язків (отримання дозволу (ліцензії), сертифікату, посвідчення, інших документів, реєстрації тощо) [25].

Вбачається, що для найбільш об'єктивного та правильного визначення поняття «адміністративна послуга» слід приділити увагу ознакам вказаних послуг.

Так, наприклад, В.П. Тимошук виділяє такі ознаки адміністративних послуг:

- адміністративна послуга надається за заявою особи;
- надання адміністративних послуг пов'язане із забезпеченням умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи;
- адміністративні послуги надаються адміністративними органами і обов'язково через реалізацію владних повноважень;
- результатом адміністративної послуги в процедурному значенні є адміністративний акт (рішення або дія адміністративного органу, яким задовольняється заява особи);
- наявність спеціального правового регулювання порядку надання таких послуг [26, с. 119].

До наведеного переліку загалом приєднується О.М. Буханевич, який до ознак таких послуг відносить те, що громадяни повинні мати можливість користуватися результатами наданих послуг на власний розсуд [27, с. 184–185].

О.Г. Бондар, приділяючи ґрунтовне питання адміністративним послугам, серед ознак останніх наводить такі:

- ініціатива виникнення виходить від недержавного суб'єкта відносин, тобто діяльність, яка формує зміст відповідної послуги, здійснюється уповноваженим суб'єктом за ініціативою особи, яка потребує послуги;
- результатом надання послуги є набуття, зміна або припинення права або обов'язку особи. Результативність послуги є важливою її ознакою [5, с. 15]. Слушним є те, що навіть якщо результат прояву ініціативи особою є негативним, тобто їй відмовили у задоволенні звернення, все ж таки процедура прийняття, розгляду, створення умов для реалізації звернення дотримується, що й дає підстави стверджувати, що і це також є адміністративною послугою [14, с. 235].

Доволі розгорнутий варіант особливостей адміністративних послуг наводить Е.Ф. Демський. На думку вченого, до таких ознак можна віднести:

– послуги, що надаються виключно органами владних повноважень – органами державної влади; уповноваженими на те державними підприємствами, установами, організаціями; органами місцевого самоврядування, у порядку здійснення ними завдань і функцій у межах, визначених законом;

– надання послуг пов'язане із забезпеченням створення умов для реалізації фізичними чи юридичними особами прав, свобод і законних інтересів шляхом вирішення відповідних процедурних питань;

– надання таких послуг презюмується (вбачається) за рахунок коштів Державного чи місцевого бюджетів, тобто має бути безоплатним;

– компетенція органів владних повноважень щодо надання певного виду послуг визначається законодавством і відповідно до затверджених стандартів. Всі інші ознаки (надання послуг за зверненням осіб, згода сторін, оплатність, вчасність, простота процедури, зручність, відкритість, задоволеність, безпечність, зручність, ввічливість, доступність, професійність) не є ознаками чи особливістю лише адміністративних послуг, а носять характер загальних ознак, які притаманні будь-яким видам послуг – цивільно-правовим, господарським, медичним, транспортним, будівельним, адміністративним тощо [28, с. 80].

Натомість І.Б. Коліушко наводить свій варіант ознак адміністративних послуг:

– вони надаються за ініціативою (заявою) фізичних та юридичних осіб;

– необхідність і, відповідно, можливість отримання конкретної послуги безпосередньо передбачена законом;

– закон наділяє повноваженнями по наданню кожної послуги відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування;

– для отримання послуг фізичним та юридичним особам необхідно виконати певні вимоги, визначені законом;

– послуга має кінцеву форму індивідуального адміністративного акту, в якому вказаний його адресат («споживач такої послуги») [29, с. 105–106].

Детально вивчаючи феномен послуг у публічно-правовій сфері, С.О. Легеза виділяє такі їх ознаки:

– безпосередня ініціатива (заява) фізичних та юридичних осіб. Послуги надаються лише за безпосередньою ініціативою (заявою) фізичних та юридичних осіб незалежно від самої форми заяви особи (усна чи письмова) та порядку її отримання органом влади;

– імперативність правового регулювання отримання таких послуг. Надання послуги можливе лише у випадку, коли є спеціальне правове регулювання порядку надання такої послуги;

– послуги надаються визначеним законодавчим органом виконавчої влади або місцевого самоврядування. За загальним правилом, за конкретною послугою можна звернутися лише до певного (тільки одного) органу влади, визначеного законом, на відміну від інших видів звернень, які можуть бути розглянуті та вирішені більш широким колом суб'єктів;

– надання послуг здійснюється за відповідною процедурою. Для отримання послуг фізичним та юридичним особам необхідно виконати певні вимоги, визначені законом;

– результатом надання такої послуги є індивідуальний акт типової форми, адміністративним актом буде рішення органу про реєстрацію чи видачу свідоцтва [6, с. 206–207].

Отже, акумулюючи наявні в правовій науці погляди щодо ознак адміністративних послуг, а також враховуючи положення ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги», варто акцентувати увагу на таких ознаках згаданих послуг:

– адміністративні послуги надаються за заявою фізичної або юридичної особи;
 – адміністративні послуги надаються органами та посадовими особами публічної адміністрації;
 – конфігурація надання адміністративних послуг – реалізація владних повноважень;
 – форма надання – спеціальний, офіційно визначений законом порядок (адміністративна процедура);
 – результат адміністративної послуги – прийняття адміністративного акту, яким встановлюються, змінюються чи припиняються права та обов'язки особи;
 – надання адміністративних послуг спрямоване на реалізацію фізичними або юридичними особами належних їм прав та виконання покладених на них обов'язків.

Висновки. На підставі викладеного вбачається, що під адміністративною послугою можна розглядати форму сервісної діяльності органів та посадових осіб публічної адміністрації, яка здійснюється у визначеному законом порядку, спрямована на забезпечення умов для належної реалізації суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, виконання обов'язків особи, що здійснюється за заявою такої особи, результатом якої є прийняття адміністративного акту.

Разом із тим адміністративну послугу можна визначити й у широкому розумінні, як інститут адміністративного права, який регулює правовідносини, що виникають на підставі ініціативи приватної особи щодо реалізації її суб'єктивних прав чи виконання нею обов'язків у межах адміністративної процедури здійснення відповідних владних повноважень суб'єктом надання такої послуги, результатом якої є прийняття адміністративного акту.

Література:

- Концепція адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – С. 32.
- Голісниченко І.П. Публічні послуги, що надаються міліцією, їх класифікація та проблема якості // І.П. Голісниченко, Л.М. Черненко // Наука і правоохорона. – 2008. – № 1. – С. 124–131.
- Писаренко Г.М. Адміністративні послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Г.М. Писаренко. – Одеса, 2006. – 20 с.
- Писаренко Г.М. Адміністративні послуги в Україні: організаційно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Г.М. Писаренко. – Одеса, 2006. – 196 с.
- Тимошук В.П. Адміністративні послуги: посібник [швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO»] / В.П. Тимошук. – К.: ТОВ «Софія-А», 2012. – 104 с.
- Лебеза С.О. Щодо визначення адміністративних послуг в Україні / С.О. Лебеза // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 4. – С. 203–208.
- Ославський М.І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: навч. посібн. / М.І. Ославський. – К.: Вид-во «Знання», 2009. – 357 с.
- Афанасьєв К.К. Адміністративні послуги: навч. посібн. / К.К. Афанасьєв. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2010. – 175 с.
- Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К., 2003. – 544 с.
- Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібн. / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.
- Адміністративне право: навч. програма / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Ю.В. Іщенко, В.П. Чабан; за заг. ред. В.К. Колпакова. – К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 27 с.
- Задихайло О.А. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні / О.А. Задихайло // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 379–384. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11zaorvu.pdf>.
- Стрельченко О.Г. Природа надання адміністративних послуг / О.Г. Стрельченко // Наука і правоохорона. – 2011. – № 2. – С. 171–176.
- Бондар О.Г. Контрольно-наглядова діяльність у сільському господарстві України: аграрно-правовий аспект: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.06, 12.00.07 / О.Г. Бондар – Запоріжжя, 2015. – 505 с.
- Голосніченко І.П. Правове регулювання надання державних управлінських послуг та вирішення адміністративних спорів / І.П. Голосніченко // Право України. – 2003. – № 10. – С. 86–89.
- Адміністративне право України: основні поняття: навч. посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. І.П. Голосніченка. – К.: ГАН, 2005. – 232 с.
- Долечек В.С. Надання управлінських послуг населенню органами виконавчої влади України: організаційно-правовий аспект: дис. ... канд. наук з державного управління : 25.00.02 / В.С. Долечек – К., 2005. – 206 с.
- Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
- Авер'янов В.Б. До питання про поняття так званих «управлінських послуг» / В.Б. Авер'янов // Право України. – 2002. – № 6. – С. 125–127.
- Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін-Юре, 2002. – 668 с.
- Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 32. – Ст. 409.
- Тимчасовий порядок надання адміністративних послуг: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 року № 737 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 54. – Ст. 1871.
- Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань надання адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2013 р. № 309 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 34. – Ст. 1208.
- Концепція реформування публічної адміністрації в Україні (проект) // Адміністративна реформа в Україні: необхідність і перспективи проведення: матер. міжнар. конференції (м. Київ, 7 грудня 2005 р.). – К., 2005. – С. 3–37.
- Проект Адміністративно-процедурного кодексу України № 2789 від 18 липня 2008 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=33073.
- Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496 с.
- Буханевич О.М. Теоретико-правові засади запровадження системи надання адміністративних платних послуг в Україні / О.М. Буханевич // Наука і правоохорона. – 2010. – № 4 (10). – С. 182–185.
- Демський Е.Ф. Адміністративні послуги та їх юридична природа / Е.Ф. Демський // Юридична наука. – 2011. – № 1(1). – С. 79–86.
- Коліушко І.Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні: монографія / І.Б. Коліушко. – К.: Факт, 2002. – 260 с.

Левченко А. В. Поняття и признаки административных услуг: современный взгляд на научные дискуссии

Аннотация. В статье на основании анализа многочисленных мнений ученых-административистов формулируется понятие и признаки административных услуг. В статье акцентируется внимание на том, что главной задачей новой административно-правовой доктрины является обеспечение направленности административного права на приоритет прав физических и юридических лиц, обеспечение соблюдения конституционных принципов во всех без исключения сферах общественной жизни и окончательный отказ от устаревших догм советского административного права, было ориентировано, прежде всего, на удовлетворение потребностей государства.

Ключевые слова: административная процедура, административная услуга, административный процесс, публичное администрирование.

Levchenko A. The concepts and features of administrative services: a modern view of scientific debate

Summary. In an article on analysis of multiple thoughts by scientists of administrative law formulated concept and features of administrative services. The article focused on fact that because main task of new administrative-legal doctrine is to ensure focus of administrative law on priority rights of individuals and businesses, ensuring compliance with constitutional principles in all spheres of public life and ultimate rejection of old dogmas of Soviet administrative law, which was focused primarily on meeting needs of state.

Key words: administrative procedure, administrative service, administrative process, public administration.